

BARCELONA: MIRADES AL VERD

**Mirem a tres nivells,
micro, meso i macro,
per viure i fer créixer
el verd**

Barcelona és la teva llar; una domus i, alhora, un jardí dels teus molts jardins. Barcelona és la teva ciutat; la colònia Bàrcino romana que fou fundada per Octavi August l'any 10 aC en un pla envoltat d'assentaments ibers en els turons propers.

Barcelona és el carrer i la plaça; un cúmul de petjades que recorren la traça de les rieres, la retícula orientada en el pla i els pendents i estrips dels seus turons.

Barcelona és una cantonada de trobades; una crulla que defineix la personalitat parroquial i metropolitana del seus barris.

Barcelona és una domus plena de portes, vestibuls, atris, estances, pòrtics i peristils. I, per bé que la considerem una ciutat compacta, és un territori porós on les trames verdes i blaves en fan un ordit ben ric d'urbanitats i natures.

Barcelona ens mostra tots els seus colors del verd. Mirem-los!

1

5	7	9	10	12	14	15	16	17	19	20
6	8		11	13				18		21

2

22	24	26	28	30	32	34	36	38	40	41	43
23	25	27	29	31	33	35	37	39		42	44

3

45	47	49	50	52	54	56	57	59	61	63
46	48		51	53	55		58	60	62	64

4

65

66

67

68

69

70

1-4: Alfons Ollé

5-17, 19-33, 35-48, 50-56, 58-60, 62-68, 70: Arxiu d'Ecologia Urbana (Ajuntament de Barcelona)

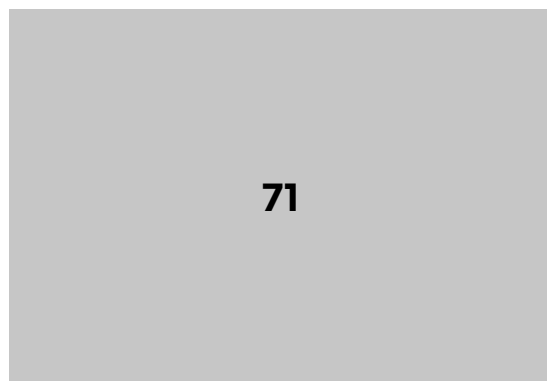
18, 34, 57, 61: Arxiu Fotogràfic de Barcelona. Fons de Parcs i Jardins. Daniel Garcia

49: Arxiu Fotogràfic de Barcelona. Colita

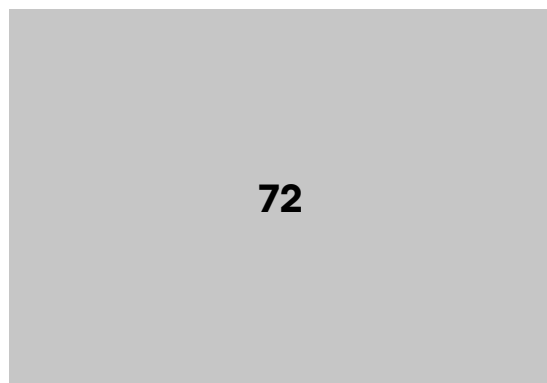
69: Arxiu Fotogràfic de Barcelona. Fons de Parcs i Jardins. Leopoldo Plasencia

UN TERRITORI ENTRE RIUS, MAR I MUNTANYA

El pla de Barcelona entre turons i rieres: un territori fèrtil per a la generació d'una trama verda i blava, micropaisatges i hàbitats

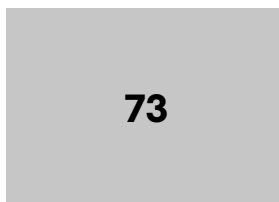

71

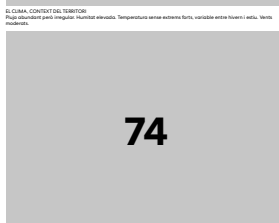

72

Fotografies: Jon Tugores

73

74

75

76

Equipaments del barri: El·li Core de la METROPOLIS
Parcs d'una ciutat amb identitat d'arrats

La ciutat de Barcelona es funda sobre la topografia del pla.

El seu nucli històric s'assenta en l'estratègic promontori del mont Tàber i la ciutat s'estén en l'amfiteatre geogràfic que determina la mar Mediterrània i la serralada Litoral. Alhora, Barcelona s'emmarca entre els deltes de les desembocadures del riu Llobregat i Besòs i, al mig, una orografia de suaus ondulacions provocades pels solcs de les rieres i antigues torrenteres defineixen la morfologia del seu territori.

La fisonomia forestal i ondulada del rerefons de la ciutat la formen els seus set petits turons, des d'on podem apreciar la trama i el territori fèrtil del pla de la ciutat per valorar i descobrir els seus paisatges i hàbitats i aprendre d'ells.

Barcelona és mar i muntanya: marítima i escarpada. Barcelona és una ciutat entre rius: Llobregat i Besòs.

77

Collserola, el penyal forestal

78

El pla de Barcelona, entre mar i muntanya

79

El turó de la Riera, un dels set turons de la ciutat

80

El penyal del Guinardà, un bonic coll

81

Les dunes d'Horta, una penya

82

El mar Cantal, un espai d'activitat recreativa

83

Llobregat i Besòs, dos rius escupits

84

Montjuïc, la muntanya domada

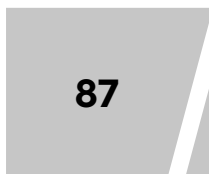
85

La mar Mediterrània, última frontera

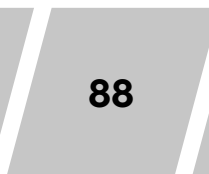

86

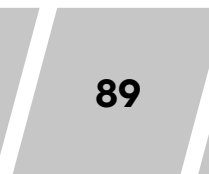
La mar Mediterrània, última frontera

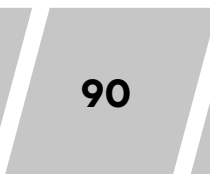
87

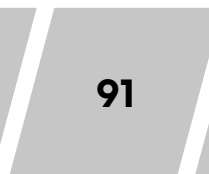
88

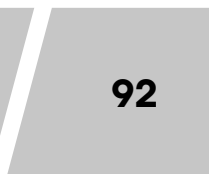
89

90

91

92

71-72: Jon Tugores

76-76: Pere Manubens

77-82, 85-86, 91: Arxiu d'Ecologia Urbana (Ajuntament de Barcelona)

83: Àrea Metropolitana de Barcelona. Aviotec

84: Consorci del Besòs

87, 89-90, 92: Arxiu Fotogràfic de Barcelona. Fons de Parcs i Jardins. Daniel Garcia

88: Arxiu Fotogràfic de Barcelona. Fons de Parcs i Jardins. Montse Jaén

Una mirada cartogràfica a la morfogènesi del territori i l'evolució de la trama verda: incrementar el verd i teixir la xarxa verda

La comparació de cartografies del ple i del buit ens constata un hàbitat que encara necessita reconquerir espai per a la ciutadania. Exemplar la ciutat a costa de l'ocupació intensiva i extensiva del territori mena a una vindicació contemporània de regeneració de la trama verda de la ciutat. Barcelona aposta per un projecte de ciutat que apunta cap a una xarxa augmentada d'espais oberts i públics.

El comer de Guipúzcoa, de via ràpida per els cotxes a rambla amb 800 arbres

La Mar Bella quan era un abocador i ara, després de la remodelació del litoral

La Persona deixà pas al Parc de Sant Martí, que ara espera l'estació de l'AVE

116: Arxiu Fotogràfic de Barcelona. Fons de Parcs i Jardins. Leopoldo Plasencia

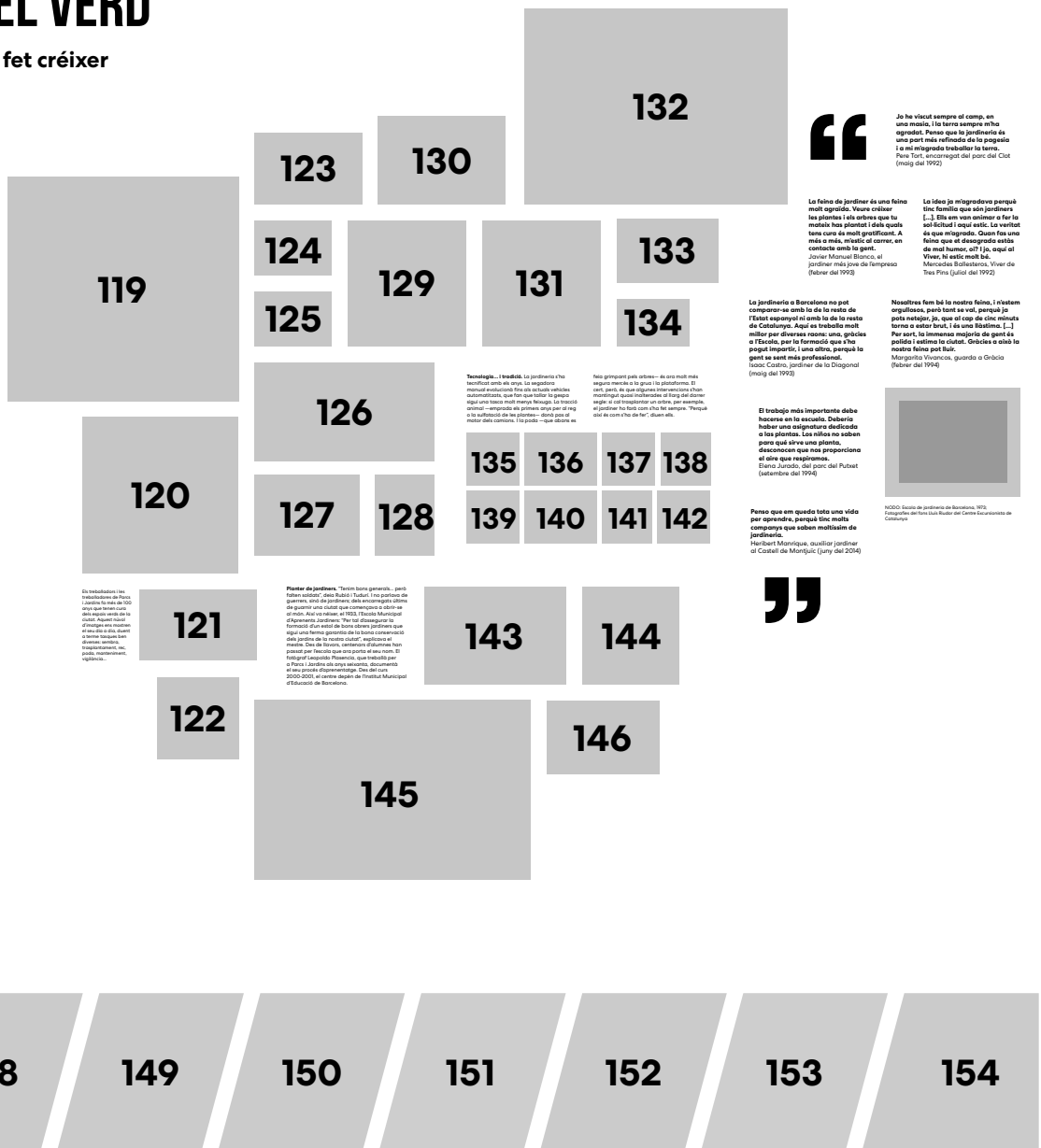
LES MANS DEL VERD

Les persones que l'han fet créixer

L'arquitectura i el paisatgisme imaginen parcs, jardins i places. Qui materialitza els seus somnis són els jardiners, veritables artífexs del creixement del verd a la ciutat. La jardineria és un ofici que s'apren a poc a poc, amb la pràctica i el pas lent de les estacions. I els nostres guardians del verd fa més d'un segle que semblen, planten i tenen cura de les nostres plantes.

El primer servei públic de jardineria del qual es té constància és la Direcció de Jardins, a finals del segle XIX. Al capdavant hi havia Ramon Oliva, jardiner del parc de la Ciutadella. Després, existí una Direcció d'Arbrat i Jardins. Quan en morí el director —Jaume Coll i Ros—, l'Ajuntament obrí un concurs per cobrir la vacant. El guanyador fou l'arquitecte i paisatgista —deieble de Forestier— Nicolau Maria Rubio i Tuduri, que revolucionà la gestió municipal del verd, i posà en marxa una política de compra de terrenys per crear una xarxa de parcs. No fou fins al 1958 —ja amb Lluís Riudor com a director— que el consistori creà el Servicio Municipal de Parques y Jardines. Les funcions del director gerent es dividiren el 1967 en dues figures: un gerent i un director tècnic —Joaquim M. Casamor, responsable del servei durant la transició, quan el consistori adquirí grans parcel·les de sòl industrial per fer-hi parcs—. Amb l'arribada de la democràcia, la Regidoria d'Urbanisme assumí part dels serveis tècnics: i Parcs i Jardins, la conservació de les zones verdes, encarregada fins llavors a contractes.

El 2016, la jardineria pública fou declarada servei públic essencial. El verd depèn avui de l'Àrea d'Ecologia, Urbanisme i Mobilitat, que està formada per un equip heterogeni de persones que s'encarreguen de la planificació, el disseny, l'execució, la gestió, l'ús i l'avaluació de la gestió pública d'aquesta infraestructura. Avui les mans del verd són 970 persones; una plantilla que creixerà fins als 1.024 treballadors abans de la fi d'aquest mandat.

119-120, 122, 126, 135, 137, 139, 141, 149, 152: Arxiu fotogràfic de Barcelona. Fons de Parcs i Jardins. Leopoldo Plasencia

121: Arxiu fotogràfic de Barcelona. Fons de Parcs i Jardins. Juan Català

123, 125: Arxiu fotogràfic de Barcelona. Fons de Parcs i Jardins

124: Arxiu fotogràfic de Barcelona. Fons de Parcs i Jardins. Raya

126, 143, 145-146: Arxiu Històric fotogràfic de l'Institut d'Estudis fotogràfics de Barcelona. Leopoldo Plasencia

127-129, 136, 153: Arxiu fotogràfic de Barcelona. Fons de Parcs i Jardins. Daniel Garcia

130-134, 138, 140, 142, 147-148, 150-151, 154: Arxiu d'Ecologia Urbana (Ajuntament de Barcelona)

155

LA INFRAESTRUCTURA VERDA. QUÈ ÉS I QUÈ LA COMPON

Calidoscopi dels serveis ecosistèmics de la ciutat

CLASSIFICACIÓ DELS SERVEIS ECOSISTÈMICS

Font: 1999, 2003, 2014

SERVEIS D'AFROVISIONAMENT

Recursos alimentaris i aigua

SERVEIS DE REGULACIÓ

Regulació del clima i del cicle de l'aigua

SERVEIS CULTURALS

Recreació i patrimoni

SERVEIS DE SUPORT

Formació i informació

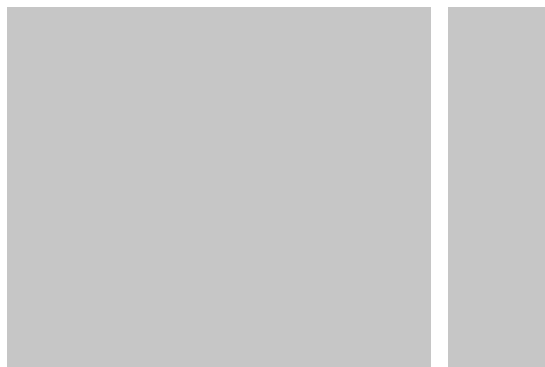

La introducció de nous conceptes en l'àmbit municipal –com la infraestructura verda i els serveis socioambientals o ecosistèmics– ha comportat una nova mirada sobre el compendi de la base urbana.

A Barcelona, parlem d'infraestructura verda quan ens referim al conjunt d'espais verds, naturals, fluvials, litorals, zones agrícoles, boscos, parcs, jardins, horts, carrers arbrats, vegetació a la via pública, basses, cobertes verdes, solars, vegetació en balcons i terrasses... És a dir, un conjunt d'espais tant públics com privats, grans i petits. Alhora, la fauna i flora de Barcelona és un patrimoni natural ben ric, gairebé desconegut, que nodreix aquesta infraestructura verda i ofereix múltiples oportunitats per posar en contacte la ciutadania amb la natura de la ciutat.

Així doncs, la infraestructura verda és un concepte multisecular i multifuncional que posiciona el patrimoni natural com un component bàsic urbà.

Barcelona és un calidoscopi de mirades encreuades, verdes i blaves, que volen trenar-se amb el gran hàbitat urbà de la metrópolis. Una ciutat amb una infraestructura verda que uneix la ciutat i el territori, proporcionant serveis ambientals i socials. Descobrim les seves possibilitats!

En espais verds aglutinats diferents serveis i beneficiis a la trama urbana i a les persones que en gaudeixen. En aquest gràfic es poden veure quines són les qualitats més destacades de la infraestructura verda en funció de la seva tipologia.

Visualització dels atributs aglutinats per tipus d'espai després d'una projecció de correcció.

156

* Col·lecció d'espais de Barcelona destacats amb l'INVI. Font: Barcelona Regional a partir de dades del Departament de Barcelona de l'IDEC.

© Col·lecció d'espais de Barcelona. Font: Barcelona Regional

157

Serveis socioambientals dels espais verds

ECOLÒGICS I DE REGULACIÓ

PSICOLÒGICS I ESPIRITUALS

SOCIALS I RELACIONALS

ORDENACIÓ URBANA

TURISME I ECONOMIA

158

159

160

161

162

163

155, 160-163: Arxiu d'Ecologia Urbana (Ajuntament de Barcelona)

156-157: Barcelona Regional

158: Arxiu Fotogràfic de Barcelona. Fons de Parcs i Jardins

159: Arxiu Fotogràfic de Barcelona. Fons de Parcs i Jardins. Leopoldo Plasencia

TENIM UN PLA PER AL VERD I LA BIODIVERSITAT

Més i millor verd. Com el despleguem?

164

El verd és una de les principals estratègies d'adaptació que tenen les ciutats per lluitar contra el canvi climàtic. Per això, la ciutat es va dotar del Pla del verd i de la biodiversitat, un instrument estratègic per planificar a llarg termini les actuacions necessàries per aconseguir una infraestructura verda urbana capaç d'oferir serveis ambientals i socials a la ciutat i els seus habitants. El pla té com a principal objectiu incorporar la natura a la vida de la ciutat, conservar la biodiversitat i el patrimoni natural, i connectar la ciutat amb els espais naturals del seu entorn.

El terme biodiversitat prové etimològicament del grec βίος, 'vida', i del llatí diversitas, -atis, 'diversitat'. Es refereix, doncs, al conjunt d'éssers vius que conviuen en un entorn. El Pla del verd i de la biodiversitat estableix les mesures per preservar aquesta "diversitat vivent". El seu horitzó temporal és el 2020, i, per tant, està en ple desplegament.

El canvi climàtic és una realitat i una problemàtica global que té una afectació directa sobre la nostra ciutat i les persones que hi vivim. Barcelona està compromesa a escala internacional i local per fer-hi front, i les accions previstes es recullen en el Pla Clima, un pla estratègic aprovat el febrer del 2018 i que, entre altres mesures, planteja la necessitat d'incrementar 1 metre quadrat de verd per habitant per a l'any 2030.

165

Font: Jornet/Clapp/Pastor arquitectes

166

Font: Jornet/Clapp/Pastor arquitectes

167

Font: Jornet/Clapp/Pastor arquitectes

Objectiu 2030:
+ 1 m² de
superfície verda
per habitant

169

Font: Jornet/Clapp/Pastor arquitectes

170

Font: Jornet/Clapp/Pastor arquitectes

171

Font: Jornet/Clapp/Pastor arquitectes

168

Font: Jornet/Clapp/Pastor arquitectes

172

Font: Jornet/Clapp/Pastor arquitectes

El desplegament del Pla del verd i de la biodiversitat ha comportat un seguit d'estratègies, mesures i accions destinades a concretar la gestió i activitats que cal desenvolupar per fer que el Pla del verd i la biodiversitat sigui una realitat, i entre les quals destaca el Programa d'impuls a la infraestructura verda urbana, presentat l'any 2017 i que es basa sobretot en tres grans eixos:

- 1 Incrementar el verd de la ciutat, creant nous parcs i jardins públics, incorporant el verd als projectes urbanístics existents, instal·lant jardins temporals en espais en desús o buits, i potenciant el verd en equipaments públics (cobertes i terrasses verdes), a l'espai públic (plantació d'escocells) i al privat. Un exemple el trobem en la recuperació dels interiors d'illa de l'Eixample.
- 2 Millorar el verd existent. Apostar per una gestió del verd que promogui els processos naturals i l'aparició espontània de flora i fauna, a més de dur a terme un manteniment més ecològic. Això s'aconsegueix amb una gran diversitat d'actuacions, des de l'eliminació de l'ús del glifosat per al tractament de les plaques i molures, passant per canvis en la gestió de l'arbrat i que es recullen en el Pla director de l'arbrat, així com canvis en el manteniment del verd i les espècies que componen els espais naturals de la ciutat.
- 3 Corresponsabilitzar i implicar la ciutadania en el verd urbà, promovent l'agricultura urbana, implicant la ciutadania en la conservació dels espais verds de la ciutat i fomentant l'obertura de zones verdes no municipals al públic, i construint amb la ciutadania una ciutat oberta al joc a l'espai públic.

173

Origar les excites de verd

Font: Jornet/Clapp/Pastor arquitectes

174

Noves formes de verd urbà: propers i productius

Font: Jornet/Clapp/Pastor arquitectes

175

La natura de jardí a un jardí de natura

Font: Jornet/Clapp/Pastor arquitectes

176

Dels excites passat als espais oberts i ciutat

Font: Jornet/Clapp/Pastor arquitectes

177

178

179

180

181

164, 168: Ajuntament de Barcelona. Pla del Verd i la Biodiversitat

165-167, 169, 173-176: Jornet / Llop / Pastor arquitectes

170-172: Ajuntament de Barcelona. Mesura de Govern: Programa d'impuls de la infraestructura verda urbana

177-181: Arxiu d'Ecologia Urbana (Ajuntament de Barcelona)

182	187	192	197		
183	188	193	198		
184	189	194	199		
185	190	195	200		
186	191	196	201		
202	203	204	205	206	207

182-207: Arxiu d'Ecologia Urbana (Ajuntament de Barcelona)

EL NOU VERD DEL SEGLE XXI

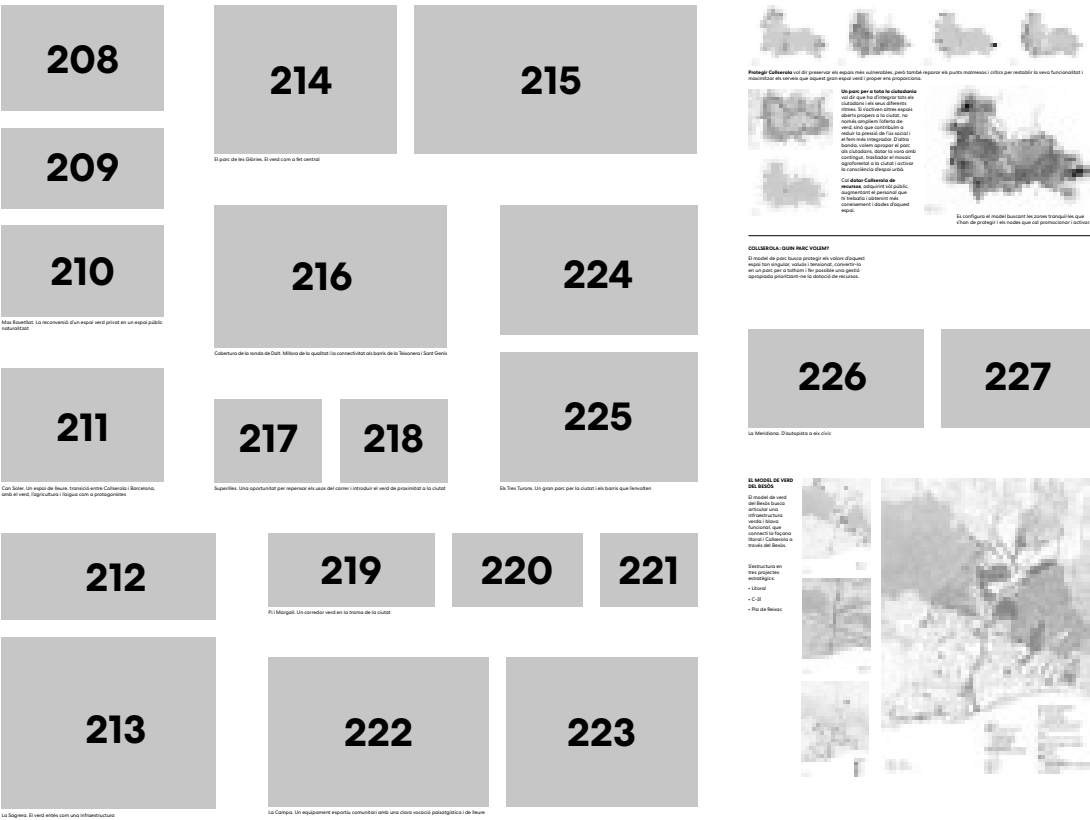
La continuïtat del verd al barri, a la ciutat i a la metròpolis:
per una ciutat entre els boscos de Collserola i Montjuïc, les
riberes dels rius i el mar

Avui dia, Barcelona és una ciutat més habitable i aspira a ser un model que integri plenament la infraestructura verda en els projectes de transformació urbana.

La concreció de les mesures del Pla del verd i la biodiversitat per una visió renovada de l'espai públic es mostra en el conjunt de projectes que amplien la trama verda de la ciutat. Alguns exemples són el parc de les Glòries, on el verd i la biodiversitat adquirixen un caràcter central; el parc dels Tres Turons, un espai existent que té valor com a parc per a la ciutat i per als barris que l'envolten; el parc del Camí Comtal a la Sagrada, on el verd sentén com una infraestructura, la transformació de la Meridiana que passa de ser una autopista urbana a un eix cívic de qualitat; la transformació de la Rambla, on el projecte arriba més enllà de les façanes; la cobertura de la ronda de Dalt, una actuació per cosir els barris de l'entorn; els horts i el bosc urbà a Mas Ravellat, la reintroducció de l'aigua als jardins d'Antoni Santiburi, els espais recuperats per la implantació del programa Superilles, que configuren els senders de la ciutat caminable i amplien els espais de joc a la ciutat, el nou corredor verd de Pi i Maragall, i els espais de proximitat de cada barri, concretats en diferents projectes en què els recursos naturals es converteixen en un dels eixos principals del projecte, com podria ser la plaça de Dolores Píera.

Ahora, i per seguir fent xarxa en el context del territori, el sistema d'espais oberts i d'infraestructura ecosistèmica es connecta amb la gestió dels grans espais de Collserola i litoral, així com els grans patrimonis fluvials del Besòs i el Llobregat.

Tanmateix, la gran transformació per una ciutat verda es basa també en la coproducció entre l'espai públic i l'espai privat, obert i ple de biodiversitat. Així, el jardí de la ciutat s'ha d'incrementar amb les cobertes i els murs verds, els horts i les arbrades dels espais lliures privats.

208-235: Arxiu d'Ecologia Urbana (Ajuntament de Barcelona)
Mapes Collserola i Besòs: Barcelona Regional

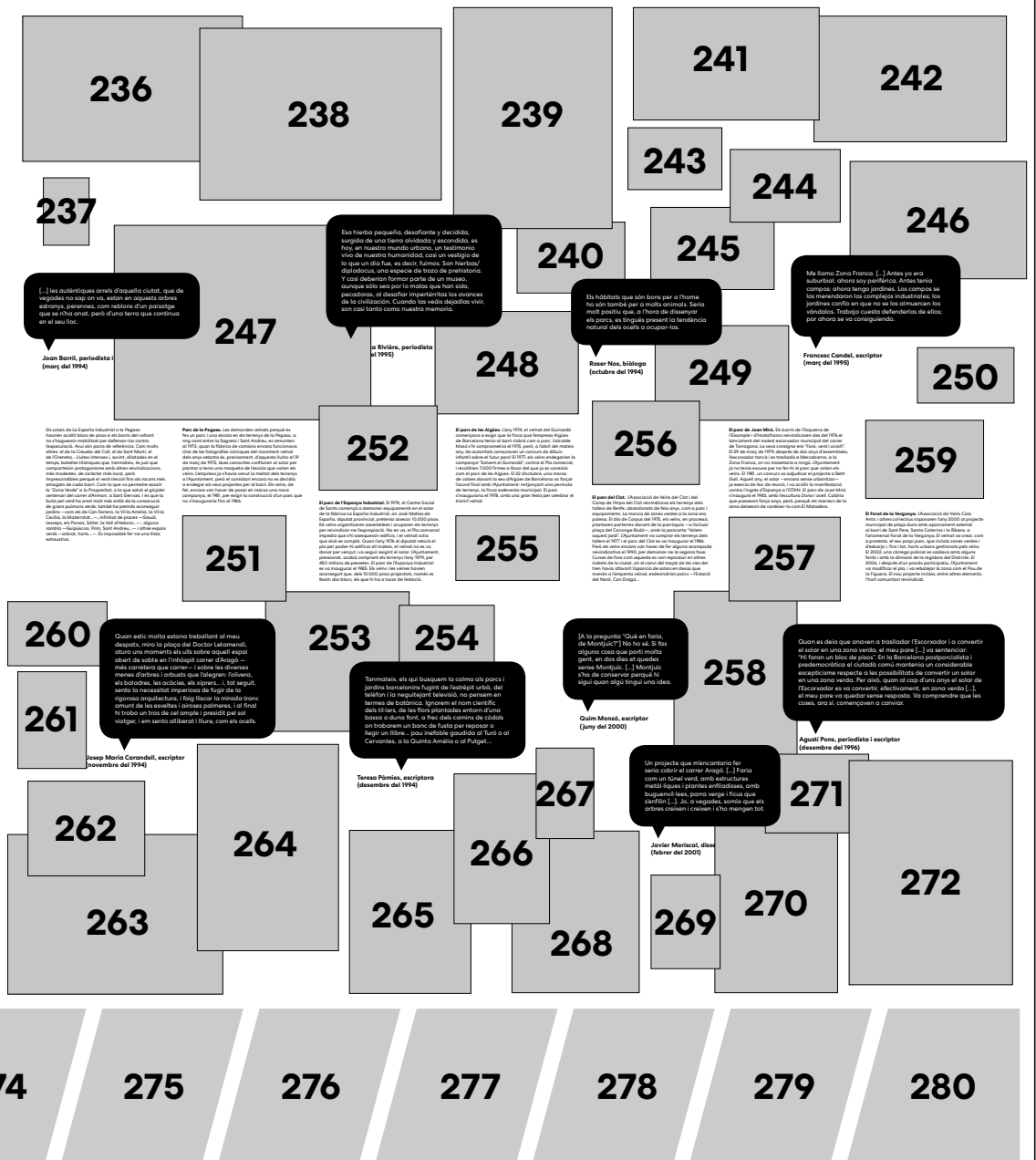
LES VEUS DEL VERD: ELS VEÏNS I LES VEÏNES

Parcs, jardins i places, una conquesta ciutadana

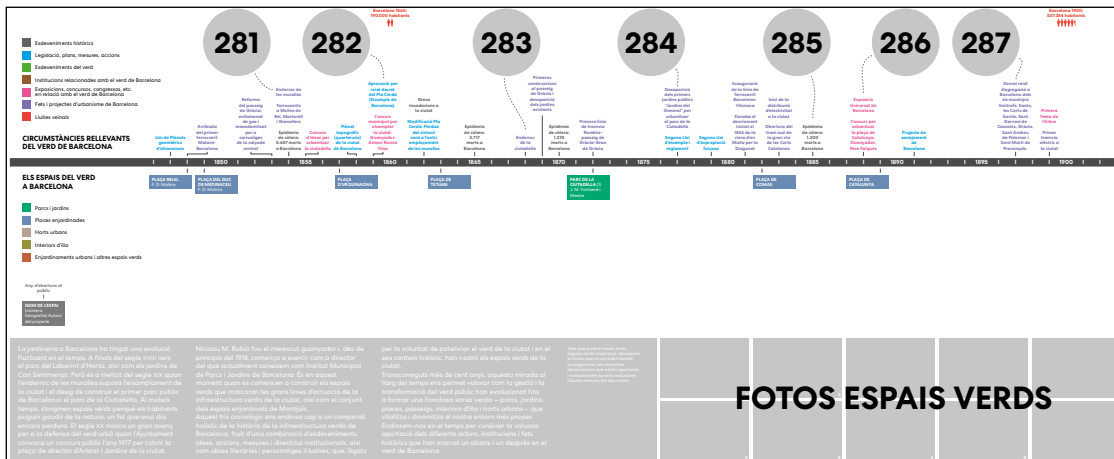
Durant els hiverns més freds de la Guerra Civil, els veïns i veïnes de les Cases Barates d'Horta, a tocar del turó de la Peira, van haver d'escollir entre tallar els arbres del bosc per escalfar-se o conservar-los per a les generacions futures. Avui dia, els pins encara coronen el turó, així que els "ecologistes" devien convèncer els més "fredolics". L'anècdota, recollida pel periodista Josep M. Huertas, exemplifica un fet ben documentat: darrere de cada pam de verd, acostumen a trobar-hi un ciutadà que ha malotat per conservar-lo; o, sovint, per conquerir-lo.

Els espais verds apropen els beneficis de la natura al ciutadà i ofereixen zones per a l'oci i la convivència. Milloren la qualitat de vida i el benestar dels usuaris. Els barcelonins i les barcelonines ho tenen clar des de fa temps. Per això el verd fou una de les seves principals reclamacions a l'Administració als anys setanta del segle XX, una època en què molts barris n'avenen marcats: barris de zones perifèriques, com ara Nou Barris o Sant Martí —on els nous polígons residencials naixien sense cap mena de consideració urbanística ni social—, però també a les antigues vil·les i en districtes ben cèntrics, com ara l'Eixample, on els enjardaments de Cerdà havien quedat reduïts a la mínima expressió. Avui són el veïnat de Vallcarca i els Penitents o el de l'entorn de la plaça de les Glòries Catalanes els que combaten l'especulació i demanen equipaments i jardins.

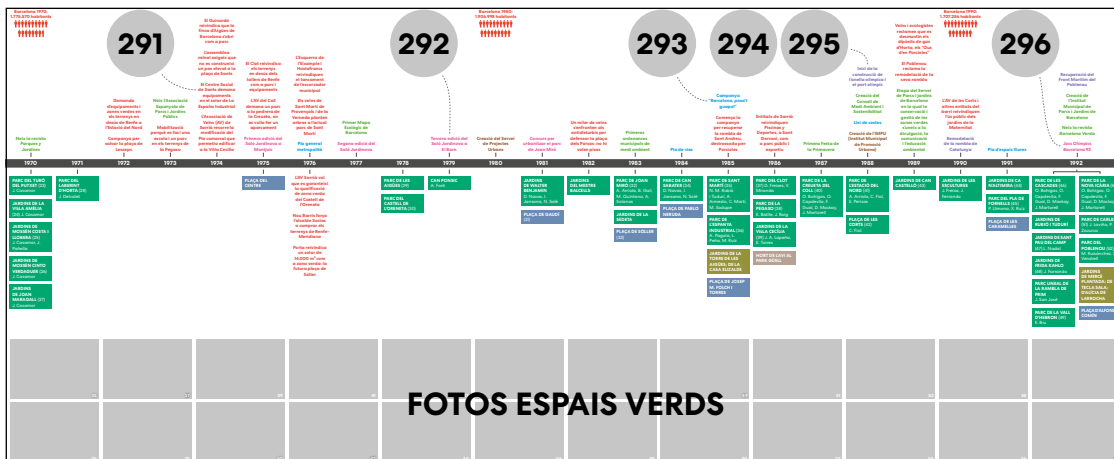
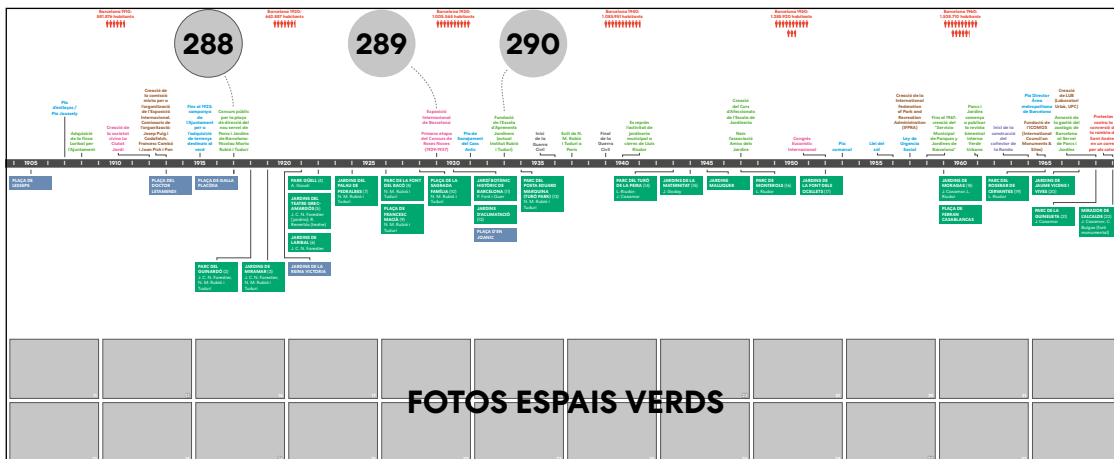
El verd, multiplicat i democratitzat, s'ha adaptat als darrers anys als col·lectius que el sovintegen: àrees de jocs infantils conviuen amb instal·lacions esportives per a joves i gent gran, i amb espais d'esbarjo per als gossos. Un passeig domini per un parell de parcs i jardins permeten copsar la gran quantitat d'activitats que hom desenvolupa en aquests espais, guanyats a pols pels barcelonins i barcelonines.

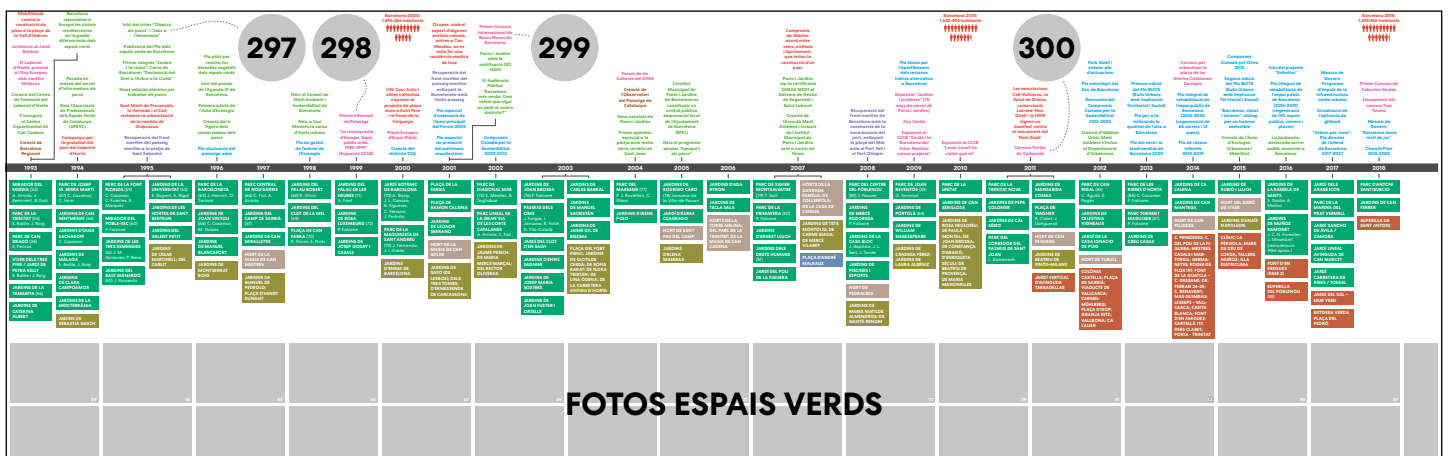
- 236, 277: Arxiu Fotogràfic de Barcelona. Fons de Parcs i Jardins
- 237: Arxiu de *La Veu del Carrer* (Federació d'Associacions de Veïns i Veïnes de Barcelona)
- 238-239: Arxiu personal d'Andrés Nava
- 240, 250, 260: *Barcelona Verda*
- 241-246, 252-254, 261: Arxiu Municipal del Districte de Sants-Montjuïc
- 247: Arxiu Municipal del Districte de l'Eixample
- 248-249, 256, 269: Arxiu Municipal del Districte de Sant Martí
- 251: Arxiu de l'Associació de Veïns de Sant Andreu
- 255: Arxiu personal de Joan Corbera
- 257-258: Arxiu Municipal del Districte de l'Eixample. Pere Monés
- 259: Arxiu de *La Veu del Carrer* (Federació d'Associacions de Veïns i Veïnes de Barcelona). Josep Masip
- 262, 264, 266-267, 272: Arxiu-hemeroteca de l'Associació de Veïns de Sant Martí de Provençals-Arxiu-hemeroteca del Centre d'Estudis de Sant Martí de Provençals
- 263, 265, 268, 271: Arxiu Municipal del Districte de Sant Martí. Associació de Veïns de Sant Martí de Provençals
- 270, 274: Arxiu Fotogràfic de Barcelona. Fons de Parcs i Jardins. Daniel Garcia
- 273, 275, 278-280: Arxiu d'Ecologia Urbana (Ajuntament de Barcelona)
- 276: Arxiu Fotogràfic de Barcelona. Ritma

281-283, 285, 293:
Arxiu Històric de la Ciutat de Barcelona
284: Arxiu Fotogràfic de Barcelona. Joan Martí
286: Arxiu Fotogràfic de Barcelona.
Audouard i Cia
287: Hemeroteca de *La Vanguardia*
288: *Jardineria pública i medi ambient urbà*. CC.OO.
289: Arxiu Fotogràfic de Barcelona. Esteve Puig
290: Herbari de Josep Batlle. Montse Rivero
291: Arxiu de l'Associació de Veïns d'Hostafrancs
292: Arxiu Fotogràfic de Barcelona. Pérez de Rozas
294-296: Arxiu Fotogràfic de Barcelona
297-298: *Barcelona Verda*
299: Parcs i Jardins
300: Arxiu d'Ecologia Urbana (Ajuntament de Barcelona)

FOTOS ESPAIS VERDS;
Arxiu d'Ecologia Urbana (Ajuntament de Barcelona)

PARC DEL GUINARDÓ

Cent anys de verd

Creació 1902, el Parc del Guinardó fou la primera obra conjunta de dos mestres: Joan Cluselles i Àlex de Riquer. A més, el 1902, el Guinardó fou el primer parc de Barcelona que comptava amb un jardí d'aigua, el jardí de l'Orangeria, dissenyat per Àlex de Riquer.

Després de la remodelació de 1971, el Parc del Guinardó ha estat remodelat amb la intenció de recuperar el seu caràcter original i de crear un espai verd de qualitat per a la ciutadania.

G1-G2, G7-G10: Arxiu personal de Joan Corbera

G3: Arxiu personal de Joan Corbera. Biblioteca de Catalunya. Josep Salvany

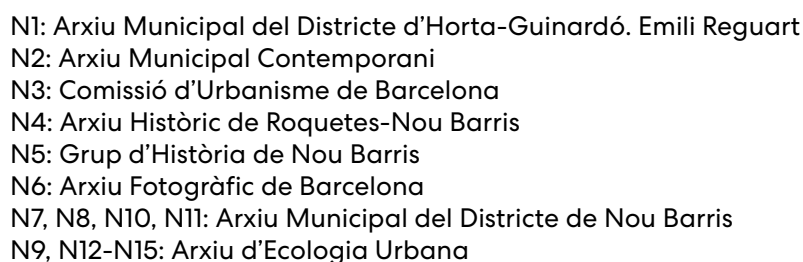
G4-G5: Arxiu fotogràfic de Barcelona. Fons de Parcs i Jardins. F. Ribera

G6: Arxiu fotogràfic de Barcelona. Fons de Parcs i Jardins. Leopoldo Plasencia

G11: Arxiu d'Ecologia Urbana (Ajuntament de Barcelona)

D'abocador a parc públic

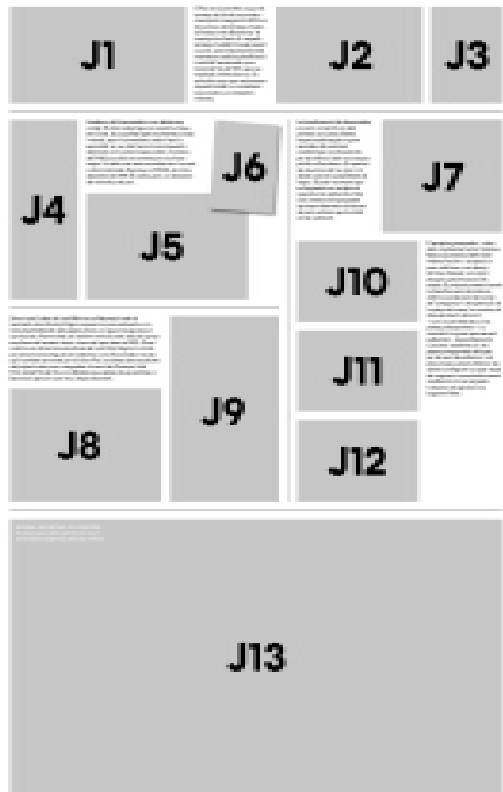
Colgar del portavoz monumental el Pódium del Teatro de Barranquilla (1977), obra arquitectónica formada a través del trabajo colectivo de la comunidad. El Pódium del Teatro de Barranquilla es parte del Proyecto de la ciudad de Barranquilla, el cual fue desarrollado por el Comité de la Fundación Integral Comunitaria (FIC) y el Comité de la Fundación Integral Comunitaria (FIC) y el Comité de la Fundación Integral Comunitaria (FIC).

PARC DE JOAN MIRÓ

El port que vam voler els veïns

El Parc de Joan Miró, inaugurat el 1983, representa la materialització de les relacions dels veïns de barri que vivien: «l'Esguerr de l'Exemple i l'Exemplisme» — informà el planejador de les noves polítiques urbanes d'un ajuntament que, ple de 45 quatre blocs de 40 habitatges, atorga de feines democràtiques d'observació — i s'organitzen creant molts dels seus canvis, transformant l'ajuntament municipal que ocupava l'entorn fins a finals dels anys

[illegible]

J1: Arxiu Històric de la Ciutat de Barcelona. Escudé.

J2: Arxiu.

J3: Arxiu Fotogràfic de Barcelona. Pérez de Rozas.

J4: Arxiu Històric de la Ciutat de Barcelona. Joan Batallé.

J5: Arxiu Històric de la Ciutat de Barcelona. Colita.

J6: Arxiu Històric de la Ciutat de Barcelona.

J7: Arxiu Municipal Contemporani de Barcelona. Pla d'ordenació de parc urbà i equipaments.

J8: Arxiu Històric de la Ciutat de Barcelona. Pilar Villuendas. Josep Ramon Gómez. Colita.

J10, J11 i J12: Arxiu fotogràfic de Barcelona. Antonio Lajusticia.

J9 i J13: Arxiu d'Ecologia Urbana.

Places, rieres i turons:

[illegible]

forma ideogràfica esterior del Carmel, el Coll i el Puig i el lloc on sempre s'era destinant, ja que sempre surt en diversos llocs diferents. Ara es troba en ple procés de reforma, aquí hi demostren el bon treball que fan, hi valent, de l'estatut, com ho agafat el mateix lloc, una plaça que fa molt bonic, especialment. S'ha de veure el que s'ha fet, ja que sempre s'ha de veure el que s'ha fet, ja que sempre s'ha de veure el que s'ha fet.

VI

V2

V3

V4

V5

V6

V7

V8

V9

V10

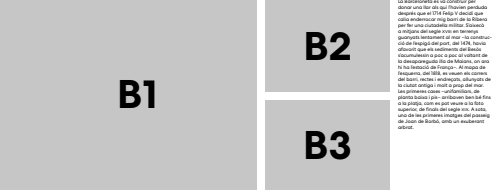
- V1: Arxiu Històric de la Ciutat de Barcelona. Miquel Pascual Tintorer
V2: Arxiu fotogràfic de Barcelona. Joan Martí
V3, V4, V8: Arxiu fotogràfic de Barcelona
V5: Carles Enrich
V6: Arxiu Municipal del Districte de Gràcia. Arxiu Rais
V8: Arxiu fotogràfic de Barcelona. Pérez de Rozas
V9: Arxiu fotogràfic de Barcelona. Rafael Escudé Ollé
V10: Arxiu d'Ecologia Urbana

PARC DE LA BARCELONETA

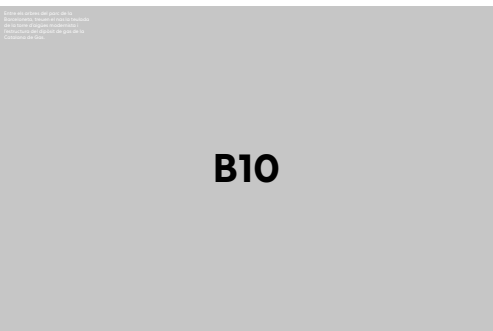
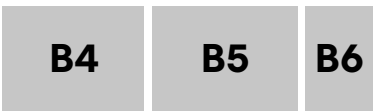
El llegat d'un passat obrer i pescador

Espai verd, ampli i diàfan, el Parc de la Barceloneta és l'eix de comunicació entre la ronda del Litoral i la platja. Els arquitectes Jordi Henrich i Olga Tarrasó el van dissenyar tot aprofitant elements del passat industrial del barri. El parc, de fet, ocupa els terrenys de l'antiga fàbrica de Catalana de Gas, enderrocada el 1989 i de la qual s'han conservat l'estructura del gasòmetre, la torre de les aigües –dissenyada per l'arquitecte modernista Josep Domènech i Estapa i construïda el 1905– i l'edifici de les

oficines de direcció, que en l'actualitat acull la Fàbrica de Sol, seu del Centre de Recursos Barcelona Sostenible, dedicada a l'educació ambiental. Al parc hi abunden els pins blancs, sobre parterres de gespa, i les casuarines, que enjardinen els talussos propers al mar. També hi ha tipuanes, que donen ombra a festiu, i tamarius, una espècie molt ben adaptada als ambients salins. Tocant al passeig Marítim, destaca un grup de bellaombres. De palmeres, en sovintegen les washingtonies i les de dàtils.

La gràfica ha estat un element fonamental per a l'estructuració de les zones verdes de la Barceloneta. A partir d'aquí, l'espai verd s'ha desenvolupat en la planta, la construcció de vegetació de sòl i la Barcelona s'ha desenvolupat en la planta.

La Barceloneta és un conjunt per a l'estructuració de les zones verdes de la Barceloneta. A partir d'aquí, l'espai verd s'ha desenvolupat en la planta, la construcció de vegetació de sòl i la Barcelona s'ha desenvolupat en la planta.

- B1: Arxiu Històric de la Ciutat de Barcelona. Antoni Monfort Miquel
- B2: Arxiu Fotogràfic de Barcelona. Antoni Esplugas (atribuït)
- B3: Arxiu Fotogràfic de Barcelona. Josep Esplugas Puig
- B4: Arxiu Fotogràfic de Barcelona. Frederic Ballell
- B5: Arxiu Fotogràfic de Barcelona
- B6: Arxiu Fotogràfic de Barcelona. Pérez de Rozas
- B7: Arxiu Fotogràfic de Barcelona. Trabajos Aéreos y Fotogramétricos (TAF)
- B8, B9: Arxiu Municipal del Districte de Ciutat Vella
- B10: Ecologia Urbana